

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra/Ústav: Katedra biblických věd

Posudek vedoucího/vedoucí diplomové práce

jméno vedoucího/vedoucí Jaroslav Brož

Autor/autorka práce: Leo Gallas
 Studijní program/obor: Teologie, Katolická teologie
 Název práce: Ježíšovo vyčištění jeruzalémského Chrámu: historičnost a teologické akcenty v jednotlivých evangeliích
 Vedoucí práce: Jaroslav Brož
 Rozsah práce: 97 normostran (85 tištěných stran + 7 stran příloh)

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	Nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel;				

formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☐	☒	☐	☐
Zpracování příloh	☒	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☐	☒	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☐	☒	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☐	☒	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☐	☒	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☐	☒	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☐	☐	☒	☐
C. Celkový přínos práce Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano	ne		
Práce je kompilační prací	☒	☐		
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☐	☒		
Práce přináší nové poznatky	☐	☒		
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☐	☒		
Práce má metodologický/teologický přínos	☒	☐		
D. Průběh zpracování práce				
	ano	ne		
Autor/ka pravidelně konzultovala s vedoucím práce	☒	☐		
Autor/ka přicházela se samostatnými tvůrčími podněty	☒	☐		

Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Leo Gallas si zvolil za téma své diplomové práce evangelní příběh o Ježíšově "vyčištění" Chrámu, který svým významem, jenž mu všechna kanonická evangelia připisují, je pro novozákonní interprety stálou výzvou. Student si je od začátku vědom teologického bohatství perikopy a nesnáží, s nimiž se setkávají pokusy o její historickou rekonstrukci. Tyto dva okruhy diplomand sleduje. V úvodu se ale poněkud nejasně vyjadřuje, že nechce jít vyšlapanou cestou "biblického mainstreamu", ale vydat se neprobádanou stezkou. Takový přístup je jistě hodný obdivu, ale při současné bohatě propracované metodologii novozákonní exegeze lze jen těžko jít cestou, která na nic nenavazuje. Nicméně struktura práce svědčí o tom, že Gallas si je vědom důležitosti studia dějinných ekonomických, kulturních a náboženských souvislostí pro interpretaci daného textu a stejně tak i souvislosti biblických dějin spásy. Proto správně pojednává o dějinách Jeruzalémského chrámu a jeho významu v různých fázích historie Izraele. Je pochopitelné, že se musil omezit na její základní mezníky, takže jeho prezentace působí poněkud zjednodušujícím způsobem. Historici vědí, že skutečnost byla poněkud komplexnější a navíc mnohé naše znalosti v této věci jsou kvůli mezerovité pramenné a archeologické evidenci pouze fragmentární. Trochu zjednodušující je tvrzení na s. 9, že údaje o všech historických fázích Jeruzalémského chrámu jsou "lehce dostupné v mnoha odborných publikacích." Tato otázka není z hlediska historického a archeologického vůbec jednoduchá a informace o Chrámu ve starozákonních knihách nelze chápat lineárně historicky, nýbrž mnohdy jako redakční zpracování starších tradic s určitým aktualizacním záměrem. Na s. 10 je opět trochu zavádějící konstatování, že "o tom, jak vypadal Jeruzalémský chrám v Ježíšově době, nám poskytují archeologické vykopávky a z nich vycházející rekonstrukce." Dlužno podotknout, že co se týká vlastního Chrámu, tak archeologických nálezů je poskrovnu (kromě tzv. "Západní zdi"), takže většina rekonstrukcí se zakládá na dobových pramenech (Flavius, rabínské spisy), které autor práce správně uvádí. Na s. 11-14 je citována dlouhá pasáž z Flavia popisující Jeruzalémský chrám. I když je to vzácný a krásný dokument, je otázkou, zda bylo nutné citovat ho v této práci v celém rozsahu. Na s. 16 věta "podle tzv. Chrámového svitku je Chrám ideálně vystavěn jako replika místa..." je trochu zavádějící, protože Chrámový svitek (11QTemple) nemluví o stávajícím chrámě, ale předkládá vizi ideálního chrámu, který svými rozměry vyplňuje více méně celý Jeruzalém (je možné, že se Herodes při přestavbě Chrámu mohl nechat inspirovat touto vizí). Zdařilý je popis funkcí Chrámu coby důsledek hasmoneovského a herodovského období. Jejich znalost je pro interpretaci studované perikopy nepostradatelná. Nejde však jen o "profánní" okolnosti. Gallas správně podává přehled tématu kritiky Chrámu u proroků. Postrádáme však alespoň rámcové chronologické souřadnice, které by čtenářům pomohly zařadit si působení citovaných proroků do dějinných souvislostí. Například je na první pohled zavádějící, že Izaiáš je uveden až po Jeremiášovi, ale citace z Iz 56 pak ukazuje, že jde o tzv. "druhého Izaiáše", tj. skutečně o období pozdější, než bylo působení Jeremiášovo. Bez časové souvislosti je také citován Micheáš.

Těžiště práce lze spatřovat v pojednání o evangelním textu, který je hlavním tématem práce. Gallas se soustřeďuje více méně na - podle mého soudu - příliš zjednodušující historickou rekonstrukci vyprávěné události a na argumentaci o tom, zda se událost - jak by synoptická a janovská verze mohla nasvědčovat - stala během Ježíšova působení jednou či dvakrát. Uvažování, které student rozvíjí za podpory recentní sekundární literatury, je platné, ale ne vždy přesvědčivé. Například proti jeho argumentaci lze dobře doložit, že jedna událost mohla být v tradici a následně evangelisty zpracována vyprávěčsky rozličným způsobem (viz např. Ježíšovo kráčení po jezeře ve všech čtyřech kanonických verzích). A závěr, který Gallas nakonec vyvozuje, je v jeho formulaci ambivalentní: "Já osobně se přikláním k myšlence, že to, co je uvedeno v Markově a Janově evangeliu jsou dvě následné fáze jednoho procesu,

jedné události. Abychom správně pochopili význam a dosah těchto dvou událostí..." (s. 76). Čtenář je tedy v samotném závěru zmaten, zda je autor práce přesvědčen o "jedné" či o "dvou" událostech. Hodnotný je pak následný přehled interpretace patristických a středověkých autorů a také obrazová příloha, která podává průřez recepcí perikopy ve výtvarném umění.

Student pracuje s řeckým textem evangelia a při výkladu se opírá o relevantní studie české i zahraniční provenience. Je však zřejmé, že mnohdy v celých dlouhých pasážích svého textu Gallas pouze recipuje jeden či dva tituly. Nedostatkem také je, že zejména patrističtí a středověcí, ale i někteří moderní autoři jsou uváděni jen odkazem na sekundární literaturu, v níž jsou citováni; někdy se ani nedovíme název jejich díla a často chybí přesnější souřadnice citace: např. na s. 66, 4. ř. zdola, není dokumentován citát J. Weisse a W. P. Weavera a dalších autorit na s. 67 - zřejmě jde o druhotné citace z Charlesworthovy knihy v pozn. 197. Podobně je tomu např. s citací F. J. Moloneye na s. 68. Pak je pochopitelné, že se tato jejich díla nenajdou ani v závěrečném bibliografickém přehledu. To je dost vážný nedostatek.

Drobným formálním nedostatkem je nedůsledné používání zkratky Janova evangelia: zatímco v seznamu zkratek je správně uvedena zkratka "Jan", v textu se převážně užívá "Jn".

Po stylistické a formální stránce nelze práci - kromě už uvedených nedostatků - nic vytknout. Je zřejmé, že autor je ve zpracovávání vědeckých textů zběhlý. Nedotaženost práce lze přičíst na vrub časové tísně, které byl student vystaven, což je škoda. Upozorňuji ještě na několik dalších formálních drobností, aby si je student následně opravil: Pokud existuje česká edice překladů starověkých textů, je dobré ji používat (pokud autor nemá zvláštní důvod uvést svůj překlad; pak se ale většinou uvádí překlad z původního jazyka). Z toho důvodu by bylo dobré na s. 40 citovat úryvek ze Závěti Mojžíšovy z české edice "Knihy tajemství a moudrosti I" (ed. Z. Soušek). Na citovanou literaturu na jednom místě textu není třeba odkazovat třemi samostatnými poznámkami pod čarou vedle sebe, ale všechny informace k danému místu lze shrnout do jedné poznámky (viz s. 39, poznámky 106, 107, 108; nebo s. 60, poznámky 170, 171 a 172). Na s. 57 v tabulce janovského textu by bylo pro čtenáře přehlednější, kdyby údaje o jednotlivých textech (řec. text, vlastní překlad, Jer. bible) byly uvedeny v horní části tabulky, a ne dole.

Přes všechny uvedené nedostatky, k nimž se ostatně Gallas v závěru obecně přiznává a je si jich vědom, se domnívám, že zadání splnil. Při četbě jeho práce je patrné, že ho téma skutečně zaujalo, že má kapacitu vědecky pracovat a že je schopen také sebekriticky přiznat, když nemohl práci zpracovat tak, jak by si sám představoval. Proto předložený text doporučuji k obhajobě.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

1. Význam Ježíšova "vyčištění" Chrámu v povelikonoční perspektivě
2. Jak bylo téma chrámu transponováno v Pavlově teologii?

Doporučení práce k obhajobě

doporučuji

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 2. srpna 2018

Podpis: